

“No hem fet sant ni màrtir Puig Antich”

Manuel Huerga viu el cinema i l'audiovisual amb passió, des de l'estudi de casa seva, al carrer Muntaner de Barcelona.

El dia 14 de setembre s'estrena 'Salvador (Puig Antich)', pel·lícula basada en el llibre que Francesc Escribano va dedicar a Salvador Puig Antich, activista del MIL executat el 2 de març del 1974, 'Comte enrere'. El director de l'adaptació, Manuel Huerga, parla a fons de la producció.

Com us impliqueu, senyor Manuel Huerga, en la producció de la pel·lícula sobre Puig Antich?

—La idea neix del productor Jaume Roures, de Mediapro, un dels personatges més potents en el món audiovisual. Fa cosa de tres anys, havíem quedat per dinar i parlar del documental que feia per al Fòrum, i al cap de deu minuts em va dir si volia fer la pel·lícula de la seva vida. Jo em vaig pensar que volia fer una pel·lícula sobre la seva vida, i no, era una pel·lícula sobre Puig Antich. Se'm va posar la pell de gallina i li vaig dir “quan ens hi posem?” Havia comprat els drets del llibre de Francesc Escribano i n'havia parlat amb altres directors, però no els va veure gaire convençuts.

—Per què?

—Alguns no sabien ni qui era Puig Antich. I, és clar, no els passava res a la cara d'especial quan el productor els

anunciava el projecte. I sí a la meua quan m'ho va dir. La pel·lícula, doncs, neix d'un encàrrec, però m'hi implico immediatament com a projecte propi.

—Què us va fer emocionar?

—Jo sí que recordava perfectament el cas i com era i on era jo llavors. Feia COU i recordo que a l'escola el cas es va sentir molt. Puc dir que va ser la meua presa de consciència política. Si fins llavors “tontejava” i no entenia el món que m'envoltava, la mort de Puig Antich va ser un cop contundent per entendre el món i el país on vivíem.

—Havíeu llegit el llibre d'Escribano?

—No. El vaig llegir aquell mateix dia.

—Per tant, abans de fer-vos la vostra idea de com havia de ser la pel·lícula, va preferir que el llibre d'Escribano us ajudés a perfilar-la.

—Evidentment. No és que no conegués el cas, però el llibre aporta infor-

“Amb ‘Salvador’, m’ha interessat més la mirada vigent que no l’explicació historicista d’uns fets o d’un règim”

El director de cinema Manuel Huerga va implicar-se immediatament en el projecte impulsat pel productor Jaume Roures, de Mediapro, com a cosa pròpia.

mació que desconeixia i el productor n’havia comprat els drets. El que passa és que finalment la fidelitat al llibre és relativa, com s’escau sempre. El llibre no és una pel·lícula, és periodisme poc o molt dramatitzat, i nosaltres havíem de ficcionar uns fets i donar-los una estructura dramàtica.

—**I el llibre coordinat per en Ramon Barnils, La torna de la torna, l’havíeu llegit?**

—Sí. Perquè sense haver-me dedicat de ple a conèixer el cas, poc o molt sempre m’ha interessat. A més, jo coneixia en Barnils i ens enteníem bastant bé.

—**Una de les primeres qüestions per resoldre a l’hora d’escriure el guió devia ser si a més del revolucionari parlàveu de l’ideòleg, no?**

—Des del principi, ja que partíem del llibre d’Escribano, volíem fer una narració de fets, i el tema ideològic no es tracta a fons perquè no és l’objectiu del llibre. No vam voler explicar la ideologia perquè no és el que pot interessar més a la gent. El que pot interessar més és donar a conèixer una persona que formava part, sense ser-ne el líder, d’un grup d’inspiració anarquista que feia accions armades per expropiar bancs i

ajudar a la lluita del moviment obrer. I no cal donar més explicacions. Una tesi o un documental seria una altra cosa. Des del punt de vista de l’espectador, tant l’informat com el que no, és suficient el que s’hi explica per tenir les coordenades clares i entendre la pel·lícula. Evidentment, aquesta informació s’enriqueix perquè veus gestos, actituds, cares. Això ho aporta la posada en escena.

—**Us heu pres cap llibertat?**

—Al principi escenifiquem una mobilització en protesta per la mort de l’estudiant de Madrid Enrique Ruano, una altra víctima del franquisme, que ens serveix com a origen o detonant de la presa de consciència de Puig Antich. *Se non è vero, è ben trovato.*

—**Heu mantingut els escenaris originals?**

—Fins a on ha estat possible. La Model, no, tret de l’exterior, perquè està plena. Hem rodat a la de València, en desús.

—**I la porteria de l’Eixample on el van detenir?**

—L’exterior és el mateix, i el bar del costat, retocat, també. L’interior s’ha reconstruït en plató.

—**Quina versió doneu de la mort**

del policia, per la qual va ser condemnat Puig Antich?

—La més que demostrada però que no es va acceptar en el judici. El policia va morir cosit a trets i no tots podien ser disparats per Puig Antich. En el portal hi havia sis persones fent un foc creuat. És molt difícil precisar-ho.

—**Amb el material recollit per Escribano, Barnils i la premsa, ja en va tenir prou per fer el guió?**

—No. Amb el productor i el guionista, Lluís Arcarazo, vam entrevistar-nos amb les persones que van conèixer Puig Antich, des de familiars i amics fins al carceller de la presó o el capellà que va estar amb ell les dues darreres hores. El carceller, Jesús Irurre, té una certa importància a la pel·lícula, perquè era un funcionari franquista típic de la duresa de la presó que en els sis mesos que va tenir Puig Antich a la presó va sorgir entre ells una certa amistat, fins al punt que, amb l’execució, se li van canviar els esquemes. Ara és cap dels serveis de la presó d’Eivissa. Vaig anar a veure’l i li vaig gravar dues hores de vídeo. Es va emocionar.

—**Un cop fet el guió, el vau ensenyar a les persones que s’han convertit en personatges de la pel·lícula?**

—Sí. Nosaltres podíem haver fet la pel·lícula sense haver demanat permís a ningú, però hem tingut molt d’interès a respectar la veritat i, amb una actitud legal i honesta, explicar els fets fil per randa. Evidentment, les nostres simpaties estan amb en Salvador. Ara bé, no és un pamflet. Salvador no està tractat ni com a màrtir no com a sant.

—**Com és el vostre Salvador?**

—Un xicot íntegre que va ser conseqüent fins al darrer moment. I que va tenir la mala sort que mentre és a la presó, ETA mata Carrero Blanco, i una segona mala sort, que no va ser reivindicat per ningú. Aquí comença aquest trauma o mala consciència, que tots ens preguntem si no s’hauria pogut fer més per evitar aquella mort. Com va dir el seu advocat, les cartes ja estaven marcades. Ell mateix deia que no volia ser utilitzat per ningú, i això també l’aïlla.

—**Suposo que, per molt bo que fos el guió, tot us ho jugàveu amb l’elecció de l’actor, no?**

—Efectivament. El productor era molt ambiciós i volia, a més, un nom internacional. Daniel Brühl era l’ido-

ni. A més, sap català i castellà. Era el protagonista ideal.

—**Va acceptar de seguida?**

—Es va espantar una mica. Sabia que era material sensible. A poc a poc va entrar en el tema. Nosaltres no paràvem de donar-li informació. I la seva família va acabar de convèncer-lo. Té un germà que viu a Barcelona i ell hi ve sovint.

—**Vau pensar de seguida en Lluís Llach, autor de la música?**

—La seva tria era cantada, quasi oblidada. Llach va compondre "I si canto trist", en ser executat. La música que ha fet és meravellosa, perquè li surt de l'ànima. I li ha servit per reconciliar-se amb un passat que el va deixar neguitós. Crec que Llach és un excel·lent compositor de música de pel·lícula, mal aprofitat. La música de cinema transmet emocions, i la de Llach ho fa.

—**Algunes pel·lícules polítiques italianes han tractat d'exposar la ingenuïtat, o l'idealisme utòpic, fins a una certa confusió mental, dels grups revolucionaris sorgits de la burgesia. Us va passar pel cap de fer això?**

EL TEMPS

Daniel Brül, en el paper de Salvador Puig Antich, i Ingrid Rubio, la seva darrera xicota, en un fotograma de la pel·lícula. La fotografia, en format scope, és de David Omedes.

—No. Jo he procurat una altra cosa, que la pel·lícula, tot i reflectir una etapa històrica determinada del nostre país, es pugui veure amb els ulls d'avui i es faci ben propera als nostres dies. Què tenim avui de semblant? Els grups antiglobalització. Penso que el que ha de fer la pel·lícula no és dir "eren així i van acabar així", sinó que es puguin trobar semblances amb aquesta actitud que jo crec necessària i gairebé obligatòria de lluitar perquè el món sigui més

just i evitar que les dictadures esclafin la revolta o el dret a l'heterodòxia. M'interessa més la mirada vigent que no l'explicació historicista d'uns fets o d'un règim concret. Si la pel·lícula no és aplicable al present, no l'hagués fet. Seria poc útil. Potser a Salvador no l'hi hagués agradat, perquè no feia les coses per ser famós. Però crec que la seva història no li pertany a ell, només.

Lluís Bonada

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Salmejar

A Girona, les pedres, no sols parlen, canten! Al sagrat claustre —lloc de creixement interior i d'intimitat amb la divinitat, melic del món, centre còsmic on coincidien tots els nivells de l'univers i on es penetraven el cel i la terra— de la Seu, de forma trapezoidal en record del bou de la força creadora i el poder fecundador, els carreus solfegen. El claustre gironí, una resta de la catedral romànica, consagrada l'any 1038,

màgic i sonor, salmodia mentre ens explica la roda del temps i la successió de les estacions, el que ens dóna idea de l'alt nivell i sofisticats coneixements dels pedrapiquers medievals.

El cas és que els 59 capitells amaguen, i, a la vegada, ostenten, sota claus, entre abundants decoracions vegetals, bíbliques i fantàstiques, notes musicals. Determinats senyals esculpits representen un so específic. El lleó equival a la nota "fa", el bou correspon a "mi". El cant comença en un punt

EL TEMPS

Els 59 capitells del claustre de la catedral de Girona amaguen notes musicals.

precís: a l'oest, al capitell que retrata l'escena de la benedicció bisbal de la primera pedra del temple. Seguint des d'aquí el recorregut, llegint els signes de cada capitell, fets d'aus, centaures, galls, paons, sirenes, els canonges podien donar la volta salmejant amb els marbres: "Cunctis intere a stat generosior Virgo Martyribus: prodigio novo. In tantis moriens non morens, Parens. Diris fixa doloribus. Amen."

Es tracta de l'antífona de l'himne de la Merdedéu dels Dolors, celebrada cada 15 de setembre, una festa prop de l'inici de la tardor i de les Grans Eleusines, que recordaven quan Persèfone, innocent, bella i tendra, era rapta per un enamorat Hades, que se l'emportava als seus regnes subterranis, mentre, dolorosa i endolada, sa Mare Terra Deméter, advocada dels blats, plorava i assecava les plantes, fins que la filla retornava en primavera portant la floració i la fecunditat de la natura.